

Zimovanie netopierov v Moldavských jaskyniach

Štefan MATIS¹ & Miroslav FULÍN²

¹ SEO BAMBI, P. O. Box 47, SK-045 01 Moldava nad Bodvou, Slovensko; matis@enterra.sk

² Východoslovenské múzeum, Hviezdoslavova 3, SK-041 36 Košice, Slovensko; vsmuz@stonline.sk

Názvy lokalít a alternatívne názvy. Moldavská jaskyňa (Moldavská j. spodná, Moldavská j. dolná), Mníchova diera (Moldavská j. horná). Všetky uvedené alternatívne názvy sa používali v zimných sčítaniach.

Lokalizácia. (7391, 210 a 220 m n. m.) – východné Slovensko, Košická kotlina (400), k. ú. Moldava nad Bodvou. Nachádzajú sa v parkovej časti mesta za plotom základnej školy.

Popis. Pomerne veľký vchod do Moldavskej j. sa nachádza v depresii pod výraznou skalnou stenou. Zo vstupného dómu jaskyne vybieha hustá spleť úzkych chodieb, ktoré sa miestami rozširujú do malých siení s nízkym stropom. Celková dĺžka zameraných priestorov je 2734 m (Hochmuth 2000a). Vstupný portál Mníchovej diery je 30 m napravo od predchádzajúcej lokality, vo svahu, pod okrajom planiny. Jaskyňa mala donedávna iba ca 20 m dĺžku, v posledných rokoch však bola speleológmi rozšírená až na 60 m.

Výskum netopierov. Prvé zimné sčítanie netopierov tu uskutočnil v r. 1982 I. Horáček a neskôr aj v r. 1988 (Uhrin et al. 1996). Danko & Mihók (1989) informujú o výsledkoch zimnej kontroly v r. 1984. Ďalšia návšteva bola uskutočnená v r. 1986 V. Hanákom. Pravidelnejšie sledovanie lokalít sa začalo od r. 1993. Údaje o výskyte Rhinolophidae sú uverejnené do roku 1995 v práci Uhrina et al. (1996), okrem výsledkov kontroly v r. 1986. Vzhľadom na členitosť Moldavskej j. bol prezeraný počas všetkých zimných sčítaní iba jej krátky úsek v blízkosti vstupného dómu v dĺžke max. 250 m. Údaje z letného obdobia dali k dispozícii Horáček & Červený (1984) a Horáček et al. (1995).

Sčítavateľa. 1982, 1988 – I. Horáček et al., 1984 – Š. Danko a J. Mihók, 1986 – V. Hanák. Od roku 1993 – Š. Matis, M. Fulín a L. Dittel.

Zhrnutie poznatkov. Dopsial sme v týchto jaskyniach zaznamenali zimný výskyt 7 druhov netopierov (tab. 1). Pravidelne tu zimujú *R. ferrumequinum*, *R. hipposideros* a *P. austriacus*. Sme presvedčení o tom, že komplexnejšia prehliadka Moldavskej j. v budúcnosti prinesie nárast počtu hibernantov. Na základe jesenných pozorovaní pred vchodom tejto jaskyne a informácií od speleológov si však nemyslíme, že by nárast mohol byť príliš výrazný.

Stav ochrany. Vzhľadom na to, že sa obidve lokality nachádzajú v intraviláne mesta boli v minulosti obyvateľmi často navštevované, ktorí tu sypali komunálny odpad a kládli oheň. Za účelom zamedziť týmto činnostiam boli jaskyne koncom 80. rokov zamrežované. Naďalej však boli prístupné miestnym túlavým psom, ktoré sa v Moldavskej j. usídlili (Hochmuth 2000b). Preto koncom 90. rokov bola mreža na tejto jaskyni viac zahustená a úzky otvor ústiaci do jaskyne na odľahlom mieste zabetónovaný. Súčasný uzáver jaskyne je však pre netopiere nevyhovujúci (trojcentimetrové odstupy medzi vertikálnymi tyčami) a preto navrhujeme v čo najkratšom čase úpravu mreže tak, aby netopiere mohli voľne vletovať do jaskyne (vyrezať dostatočne veľký otvor v hornej časti mreže).

Ďalšie údaje. Mníchova d.: 10. 8. 1980 – *Rfer* (2), *Reur* (1), 11. 9. 1997 – *Rfer* (10), 23. 6. 2000 – *Rfer* (1), *Rhip* (1). **Netting:** Moldavská j.: 11. 9. 1997 – *Rhip* (2), *Paus* (1).

Tab. 1. Výsledky zimných sčítaní netopierov v Moldavskej jaskyni a v Mríchovej diere

Lokalita	dátum / druh	<i>Rfer</i>	<i>Rhip</i>	<i>Mema</i>	<i>Mdau</i>	<i>Eser</i>	<i>Bbar</i>	<i>Paus</i>	spolu
Moldavská j.	9. 1. 1982	2	2	–	–	–	–	–	4
	12. 2. 1984	–	2	–	–	–	1	1	4
	23. 2. 1986	1	8	–	–	–	–	–	9
	3. 2. 1988	1	9	1	–	–	–	–	11
	10. 3. 1993	2	14	–	–	–	–	1	17
	27. 2. 1994	3	7	–	–	–	–	–	10
	27. 2. 1995	2	3	–	–	–	–	–	5
	1. 2. 1996	4	18	1	–	–	1	3	27
	2. 3. 2001	7	26	–	1	–	–	2	36
	Mríchova d.	3. 2. 1988	–	–	–	–	–	1	–
10. 3. 1993		–	–	–	–	1	–	2	3
27. 2. 1995		–	–	–	–	–	–	1	1
1. 2. 1998		–	–	–	–	–	–	–	–
2. 2. 1999		1	1	–	–	1	2	3	8
2. 3. 2001		2	–	–	–	1	–	1	4

Literatúra

- DANKO Š. & MIHÓK J., 1989: Nové poznatky o výskyte netopierov na východnom Slovensku. *Zbor. Východoslov. Múz. v Košiciach, Prír. vedy*, **24**: 131–160.
- HOCHMUTH Z., 2000a: Moldavská jaskyňa – mierny pokrok. *Sprav. Slov. Speleol. Spoloč.*, **31**(2): 20–22.
- HOCHMUTH Z., 2000b: Príspevok k ekológii zdiveného psa v Moldavskej jaskyni (Košická kotlina, Medzevská pahorkatina). Pp.: 39–46. In: MOCK A., KOVÁČ L. & FULÍN M. (ed.): *Fauna jaskýň (Cave Fauna)*. Východoslovenské múzeum, Košice, 199 pp.
- HORÁČEK I. & ČERVENÝ J., 1984: K výskytu druhů *Rhinolophus ferrumequinum* a *Rhinolophus euryale* na Slovensku. *Lynx, n. s.*, **22**: 15–17.
- HORÁČEK I., HANÁK V., ZIMA J. & ČERVENÝ J., 1995: K netopýří fauně Slovenska I. – Letní nálezy 1979–1992. *Netopiere*, **1**: 39–54.
- UHRIN M., DANKO Š., OBUCH J., HORÁČEK I., PAČENOVSKÝ S., PIJENČÁK P. & FULÍN M., 1996: Distributional patterns of bats (Mammalia: Chiroptera) in Slovakia. Part 1, Horseshoe bats (Rhinolophidae). *Acta Soc. Zool. Bohem.*, **60**: 247–279.